

نخستین شماره نشریه علمی-پژوهشی
 حضرت آمنه

تمدین

شماره نخست دیماه ۱۳۹۸

حضرت آمنه علیها السلام در بیانات مقام معظم رهبری دام ظلّه العالی

حضرت آمنه علیها السلام در نگاه مراجع، بزرگان و فضلاء

بیانات حضرت آیت الله حائری شیرازی رحمته الله

معرفی آثار کنگره

حضرت آمنه علیها السلام در آثار دیگران

أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ وَالْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ
لَمْ تُنَجَّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا وَلَمْ تُلْبَسْكَ مِنْ مُذَلِّهَاتِ ثِيَابِهَا

بخشی از زیارت وارث

حضرت آمنه بنت وهب، زهره قریش است. او مادر رسول خاتم صلی الله علیه و آله و مادر بزرگ صدیقه طاهره علیها السلام است. حضرت آمنه از بنی زهره و از اکابر و بزرگان زنان عالم و همسر حضرت عبدالله بن عبدالمطلب است که در آسمان عفت و عظمت و کرامت می درخشد. اشرف فرزندان آدم در دامن او متولد شد و بهترین هدیه معنوی را به جهان بشریت و بلکه به همه عوالم وجود ارمغان داد.

آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه (ع)

پژوهشکده علوم و معارف قرآنی علامه طباطبائی (ع)

قم، خیابان انقلاب، بعد از گذر از شهید

تلفن: ۰۲۵۳۷۱۱۹۱۰۶

صاحب امتیاز: آستان مقدس قم

مدیر مسئول: علی اشرف عبدی

سردبیر: اسماعیل محمدی

مدیر داخلی: سید مجتبی موسی کاظمی

طراحی: فرامرزی

مدینه نبویه

خبرنامه کنگره بزرگداشت حضرت آمنه (ع)

شماره نهم - ۱۳۹۸

فهرست

- ۲ سرمقاله
- ۴ کلام مقام معظم رهبری
- ۶ رهنمودهای تولیت آستان
- ۷ آمنه در نگاه مراجع، بزرگان و فضلاء
- ۱۶ بیانات آیت الله حائری شیرازی (ع)
- ۲۱ بیانات دبیر علمی کنگره
- ۲۲ هدف از برگزاری کنگره (صفر فلاحی)
- ۲۵ معرفی آثار کنگره (بهمن علی آبادی)
- ۲۹ حضرت آمنه (ع) در آثار دیگران (فروغ طاهری)

سر مقاله

در پیشگاه الهی معیار برتری انسان ها بر یکدیگر، تقواست: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ...﴾^۱

در طول تاریخ انسان هایی از این معیار الهی منحرف شده و معیار برتری را به جنس و رنگ و قبیله تغییر دادند و چه بسیار انسان های بی گناهی که مظلومانه و در اثر این انحراف جان و مال و آبروی خود را از دست دادند. در این میان زن به عنوان گوهر آفرینش و یکی از دو رکن اصلی زندگی بشر بیش از سایرین مظلوم واقع شد و چه ستم ها و ظلم ها را متحمل نشد. پیغمبران الهی و بویژه پیامبر اسلام ﷺ همواره زن را در همه مصادیق و عناوین خودش (دختر، همسر، مادر، خواهر، عمه و خاله) گرامی داشتند و مقام و منزلت آنان را بارها و بارها یادآوری نموده و تأکید کردند و خود در مقام عمل با زنان بهترین و مهربان ترین بودند. در آیات متعددی از قرآن کریم زن و مرد در کنار هم و همدیگر یکدیگر قرار داده شده اند که پاره ای از آن ها بیان می شود:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاتٍ طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^۲
﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾^۳
﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ﴾^۴

﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^۵

در آیات یاد شده عمل صالح معیار ورود به بهشت، حیات طیبه و سعادت ابدی شمرده شده است و هیچگاه معیارهای ظالمان تاریخ که با برتر شمردن جنس و رنگ و قبیله منافع زود گذر دنیای خود را تأمین می کردند مورد توجه قرار نگرفت. و اینچنین خداوند، زن را همپای مرد گرامی داشت و هر دوی آنان را بر بسیاری از آفریده های خود برتری داد، آنجا که می فرماید: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾^۶

در طول تاریخ ادیان آسمانی و انبیاء الهی بویژه نبی مکرم اسلام ﷺ زن را در همه مصادیقش گرامی داشته اند و سفارش های بسیاری کرده اند تا حق آنان ضایع نشود و مکارم اخلاق و برتری های آنان به آحاد بشر شناسانده شود. همگی می دانیم امروزه در جهان اسلام هیچ زن و مردی پیدا نمی شود که عزت و عظمت و احترام حضرت فاطمه زهراء (ع) را دارا باشد، شخصیتی که در همه مصادیق خودش (دختر، همسر و مادر) برترین است. شخصیتی که اگر بخواهیم او را با دیگران مقایسه کنیم باید بگوییم ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾^۷ به عبارت دیگر کسی را همپایه و همطراز او پیدا نمی کنیم و هر که را پیدا کنیم که مقام و منزلتی چون او دارد یا مادر اوست و یا دختر او «بوی گل از که جوئیم از گلاب» و این حقیقتی است انکار ناشدنی. گرچه بانوانی همچون، مریم، آسیه و مادر موسی (ع) نیز بانوانی برگزیده اند.

در میان مادران او، مادری مطهره را باید جست که از حیث عزت و احترام و منزلت و منقبت سرآمد بانوان عصر خود بوده است. در روزگاری که مشهور به عصر جاهلیت شده و زنان ارج و قرب و احترام نداشتند خاندان وهب بن عبدمناف پاکیزه می زیستند و عقل و فهم و دانش و دین در خانواده آنان موج می زد.

همنوا با فاضل و دانشمند فرزانه استاد جواد محدثی که خود منظومه‌ای در وصف «حضرت آمنه علیها السلام» سروده‌اند و در شمار آثار کنگره به چاپ رسیده می‌خوانیم:

گرچه که در یاد تو تأخیر شد

غفلت ما موجب تقصیر شد

در گذر از غفلت و تقصیرمان

کنگره کفاره تأخیرمان

کنگره، جبران کند آفات را

یا که تدارک، حق مافات را

آینه حسن تو در روبه روست

از تو و از منقبت گفت و گوست

هر که ز فضل و ادب یاد کرد

خانه احسان خود آباد کرد^۱

به امید آن روز که مقام و منزلت حضرت آمنه علیها السلام را بیشتر بشناسیم و مزار و مدفن او نیز که امروزه به دست آل سعود ویران شده آباد گردد. ان شاء الله

سردبیر

در آن روزگار وهب و همسرش چشم به راه مولودی بودند که صدای دلنشین او محیط خانه را مترنم نماید، سرانجام مولودی که منتظر او بودند به دنیا آمد، دختری به دنیا آمد که او را گرامی داشتند و نامی مبارک «آمنه» بر او نهادند.

«آمنه علیها السلام» به عنوان تنها فرزند عزیز خانه وهب در اوج عزت و احترام و کمال پاکیزگی رشد یافت.

سرانجام این بانوی پاک نهاد که بهترین روزگار خود بود، با بهترین جوان قریش که لقب «مصباح حرم» یافته بود ازدواج کرد. عبدالمطلب در توصیف این مخدّره به فرزند خویش عبدالله چنین می‌گوید: «به خدا قسم در میان دختران اهل مکه، هیچ دختری از نظر عقل و طهارت و عفاف و دیانت، صلاح و کمال و حسن و جمال مثل او نیست.»^۸

در تقدیر الهی چنین مقدر شده بود که این بانوی با کرامت، مشکات وجود شریف و نور محمّدی شود و بشریت مرهون و مدیون بزرگواری او.

توفیق حاصل شد تا پانزده قرن پس از زندگی او آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه علیها السلام که امروزه چشم و چراغ جهان اسلام است، کنگره‌ای در بزرگداشت مقام و منزلت او برگزار نماید، موافقت تولیت معظم آستان مقدس قم، با پیشنهاد مدیر وقت پژوهشکده علامه طباطبائی رحمته الله در بهار سال ۱۳۹۵ منشاء تألیف و نگارش بیش از ۲۰ اثر پیرامون حضرت آمنه علیها السلام گردید، که با به ثمر نشستن زحمات خادمان این عرصه در اسفند ماه سال جاری (۱۳۹۸) کنگره بزرگداشت حضرت آمنه علیها السلام برگزار خواهد شد. ان شاء الله

۱. حجات ۱۳/.

۲. نحل ۹۷/.

۳. نساء ۱۲۴/.

۴. آل عمران ۱۹۵/.

۵. غافر ۴۰/.

۶. اسراء ۷۰/.

۷. قدر ۳/.

۸. حیات القلوب، علامه محمدباقر مجلسی.

۹. آمنه در آینه، ص ۱۱.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای مد ظله العالی

لذا پیامبر ﷺ در صحرا پرورش پیدا کرد. گاهی این کودک را نزد مادرش (جناب آمنه علیها السلام) می آورد و ایشان او را می دید و سپس باز برمی گرداند.

بعد از شش سال که این کودک از لحاظ جسمی و روحی پرورش بسیار ممتازی پیدا کرده بود (جسماً قوی، زیبا، چالاک، کارآمد؛ از لحاظ روحی هم متین، صبور، خوش اخلاق، خوش رفتار و با دید باز، که لازمه زندگی در همان شرایط است) به مادر و به خانواده برگردانده شد.

مادر، این کودک را برداشت و با خود به یثرب برد؛ برای این که قبر جناب عبدالله ﷺ را (که در آن جا از دنیا رفت و در همان جا هم دفن شد) زیارت کنند. بعدها که پیامبر ﷺ به مدینه تشریف بردند و از آن جا عبور کردند، فرمودند: قبر پدر من در این خانه است و من یادم است که برای زیارت قبر پدرم، با مادرم به این جا آمدم.

خدای متعال، شخصیت روحی و اخلاقی آن بزرگوار [پیامبر ﷺ] را در ظرفی تربیت کرد و به وجود آورد که بتواند آن بار عظیم امانت را بر دوش حمل کند.

یک نگاه اجمالی به زندگی پیامبر اکرم ﷺ در دوران کودکی بیندازیم. پدر آن بزرگوار، بنابر روایتی قبل از ولادتش، و بنابر روایتی دیگر چند ماه بعد از ولادتش از دنیا می رود و آن حضرت، پدر را نمی بیند. به رسم خاندان های شریف و اصیل آن روز عربستان که فرزندان خودشان را به زنان پاکدامن و دارای اصالت و نجابت می سپردند تا آن ها را در صحرا و در میان قبایل عربی پرورش دهند، این کودک عزیز چراغ خانواده را به یک زن اصیل نجیب به نام حلیمه سعدیه (که از قبیله بنی سعد بود) سپردند. او هم پیامبر ﷺ را در میان قبیله خود برد و در حدود شش سال آن کودک عزیز آن دژ گرانبها را نگه داشت؛ به او شیر داد و او را تربیت کرد.

شگفت‌آور این است که این نوجوان، سختی‌های دوری از پدر و مادر را تحمل می‌کند، برای این که ظرفیت و آمادگی او افزایش پیدا کند؛ اما یک سرسوزن حقارتی که احتمالاً ممکن است برای بعضی از کودکان این‌طوری پیش بیاید، برای او به‌وجود نمی‌آید. عبدالمطلب آن‌چنان او را عزیز و گرامی می‌داشت که مایه تعجب همه می‌شد.

وقتی عبدالمطلب نبود یا در داخل کعبه بود، این کودک می‌رفت روی این مسند می‌نشست. عبدالمطلب که می‌آمد، جوانان بنی‌هاشم به این کودک می‌گفتند: بلند شو، جای پدر است. اما عبدالمطلب می‌گفت: نه، جای او همان جاست و باید آن‌جا بنشیند. آن وقت خودش کنار می‌نشست و این کودک عزیز و شریف و گرامی را در آن محل نگاه می‌داشت. هشت ساله بود که عبدالمطلب هم از دنیا رفت.

روایت دارد که دم مرگ، عبدالمطلب از ابی‌طالب (پسر بسیار شریف و بزرگوار خودش) بیعت گرفت و گفت: این کودک را به تو می‌سپارم؛ باید مثل من از او حمایت کنی. ابوطالب هم قبول کرد و او را به خانه خودش برد و مثل جان گرامی او را مورد پذیرایی قرار داد. ابوطالب و همسرش (شیرزن عرب؛ یعنی فاطمه بنت‌اسد؛ مادر امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)) تقریباً چهل سال مثل پدر و مادر، این انسان والا را مورد حمایت و کمک خود قرار دادند. نبی اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم) در چنین شرایطی دوران کودکی و نوجوانی خود را گذراند.

در برگشتن، در محلی به نام «ابواء»، مادر هم از دنیا رفت و این کودک از پدر و مادر (هر دو) یتیم شد.

به این ترتیب، ظرفیت روحی این کودک که در آینده باید دنیایی را در ظرفیت وجودی و اخلاقی خود تربیت کند و پیش ببرد، روزبه‌روز افزایش پیدا کرد.

امایمن او را به مدینه آورد و به دست عبدالمطلب داد. عبدالمطلب مثل جان شیرین از این کودک پذیرایی و پرستاری می‌کرد. در شعری عبدالمطلب می‌گوید که من برای او مثل مادرم. این پیرمرد حدود صدساله (که رئیس قریش و بسیار شریف و عزیز بود) آن‌چنان این کودک را مورد مهر و محبت قرار داد که عقده کم‌محبتی در این کودک مطلقاً به وجود نیاید و نیامد.

شگفت‌آور این است که این نوجوان، سختی‌های دوری از پدر و مادر را تحمل می‌کند، برای این که ظرفیت و آمادگی او افزایش پیدا کند؛ اما یک سرسوزن حقارتی که احتمالاً ممکن است برای بعضی از کودکان این‌طوری پیش بیاید، برای او به وجود نمی‌آید. عبدالمطلب آن‌چنان او را عزیز و گرامی می‌داشت که مایه تعجب همه می‌شد.

در کتاب‌های تاریخ و حدیث آمده است که در کنار کعبه برای عبدالمطلب فرش و مسندی پهن می‌کردند و او آن‌جا می‌نشست و پسران او و جوانان بنی‌هاشم با عزت و احترام دور او جمع می‌شدند.

بیانات مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای مدظله‌العالی

در خطبه‌های نماز جمعه تهران - ۱۳۷۹/۰۲/۲۳

تولیت آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه
آیت الله سید محمد سعیدی دامت برکاته

گمنامی حضرت آمنه علیها السلام با توجه به نام آوری فرزند ایشان
یعنی خاتم الانبیاء محمد مصطفی ﷺ هیچ توجیهی در زمان ما ندارد
و اگر در گذشته چنین غفلت و کم کاری صورت گرفته، باید جبران شود.

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ لطف الله صافی گلپایگانی دامت برکاته

همه مسلمانان باید نسبت به حضرت آمنه علیها السلام انجام وظیفه کنند
و هر چقدر مدح و ثنای ایشان را بگوییم، کم است.
هر چه بیشتر حضرت آمنه علیها السلام تعظیم و تکریم بشوند، تعظیم و تکریم پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله است
و تعظیم دین اسلام است.
برگزاری کنگره حضرت آمنه علیها السلام کار بسیار بزرگی است
و کسانی که از اول وارد این موضوع شده‌اند، علامت این است که توفیق الهی داشته‌اند.

حضرت آیت الله العظمیٰ حاج شیخ ناصر مکارم شیرازی دامت برکاته

یکی از کارهایی که کنگره حضرت آمنه علیها السلام می‌تواند انجام دهد، روشن ساختن بخش‌های ناشناخته و تاریک تاریخ اسلام است. برگزاری کنگره حضرت آمنه علیها السلام نشان دهنده جایگاه زن در اسلام و پاسخی برای سم پاشی‌ها و سخنان بی‌منطق مخالفان اسلام درباره زن و نشان دهنده نگرش اسلام در مورد زن است.

حضرت آیت الله العظمیٰ حاج سید محمد علی علوی گرگانی دامت برکاته

برگزاری کنگره حضرت آمنه علیها السلام نقطه عطف جدیدی است که از آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه علیها السلام شروع می شود و شاید باعث شود در آینده، زمینه سخنرانی بیشتر و نوشتن کتاب های بیشتر در مورد ایشان را ایجاد کند تا جایگاه این بانوی اسلام در جامعه مشخص شود. به نظر بنده، برگزاری کنگره حضرت آمنه علیها السلام باعث خشنودی رسول اکرم صلی الله علیه و آله است.

آیت الله حاج شیخ علی اکبر مسعودی قمینی دامت برکاته

ظاهراً حدود ۱۰ روایت از طریق شیعه در رابطه با حضرت آمنه علیها السلام داریم، یک روایتش خیلی جالب است. جبرئیل امین به رسول الله نازل شدند و گفتند:

"یا محمد ان الله عز وجل قد شفّعک فی خمسة، فی بطن حملک و هی آمنه بنت وهب بن عبد مناف، و فی صلب انزلک و هو عبدالله بن عبد المطلب، و

فی حجر کفلک و هو عبد المطلب بن هاشم، و فی بیت آواک، و هو عبد مناف بن عبد المطلب «ابوطالب» و فی اخ کان لک فی الجاهلیة" (بخار الانوار، ج ۱۵، ص ۱۲۶)

این یک روایت، کافی است که یک کتاب در مورد آن نوشته شود؛ تک تک اینها خودش مطلب دارد، خدای متعال توسط جبرئیل به رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده اند که باید پنج نفر را شفیع باشی.

آیت الله حاج سید هاشم حسینی بوشهری دامت برکاته

من معتقدم هدف شما از این کنگره، پژوهش و کارهایی از این دست، معرفی «الگو» برای جامعه باشد.

به نظر من دسترسی به تمام حالات، خصوصیات و ویژگی های حضرت آمنه علیها السلام کم است؛ یعنی بعضی خیلی گذرا عبور کرده اند و رفته اند، در حدی که پیامبر صلی الله علیه و آله کجا متولد شده اند، کجا بوده اند. یک تاریخ

اجمالی بیان شده و خیلی به سیره و رفتار و الگوپذیری از حضرت آمنه علیها السلام پرداخته نشده است. شاید آثاری باشد که به مسائل ریزتر هم پرداخته باشد ولی چون معمولاً کم گفته شده و در جامعه کم مطرح شده، کمتر روی آن کار شده است.

آیت الله حاج سید محمد جواد علوی بروجردی دامت برکاته

تجلیل از خاندان پیغمبر و از بیت پیغمبر علیه السلام،
یک چیزی است که در دنیای اسلام مغفول
مانده و علت هم دارد؛ اما در مورد این که
رسول اکرم صلی الله علیه و آله در چه صلب و رحمی پرورش
پیدا کرده، برای ما موضوعیت دارد.

یکی مسئله خود حضرت آمنه علیها السلام است،
یکی بحث‌های حاشیه‌ای، که گاهی حاشیه از
متن مهمتر می شود. مسئله اثبات «دین حنیف»
در مکه و جمع کردن مستندات و خصوصیات
آن، نیاز به کار اساسی دارد. ما باید روی اساس
موضوع دست بگذاریم و مخاطب شما فقط

مسلمانان نباشد و دید بیرونی داشته باشید؛ یعنی بیشتر از «اسلام» را هم فکر نکنید. بین سایر
مذاهب، مخصوصاً در بین یهود و مسیحیت، آثار ولادت پیغمبر و قصه خانواده پیغمبر و اعقاب
پیغمبر علیه السلام وجود دارد، اینها را احصاء کنید.

محبت الاسلام والمسلمین حاج سید جواد شهرستانی دامت برکاته

حضرت آمنه علیها السلام کسی بود که سهم بزرگی در پرورش و زندگی پیغمبر صلی الله علیه و آله داشته‌اند. متأسفانه حضرت آمنه علیها السلام نیز به مانند حضرت حمزه و ابوطالب و حضرت خدیجه علیها السلام یکی از بزرگانی هستند که در مورد زندگی آنها، خیلی کم کار شده و یا اصلاً کار نشده است. وقتی حضرت آمنه علیها السلام الگو و محور بسیار خوبی است که می‌تواند همه را جذب کند، چرا این کار را نکنیم. حضرت آمنه علیها السلام در دنیا معروفیت دارد، اقلأ همه شناختی از اسم ایشان دارند، بیاید این کار را جهانی کنید و کاری بکنید که بتوانید این خانم را به دنیا معرفی کنید.

آیت الله حاج سید عباس مدرسی یزدی دامت برکاته

روایت شده است که:

«هیچ کس پرده بهشت برای او برداشته نشد مگر دو زن، یکی مریم و یکی آمنه بنت وهب. و ملائکه وکیل نشدند به زنی در وقت وضع حملش مگر مریم و آمنه»

یکی از فضایل آمنه علیها السلام این است که در زمان بارداری و قبل از تولد پیامبر صلی الله علیه و آله خداوند ملائکه را موکل بر آمنه علیها السلام قرار داد فضیلت

دیگر، اینکه می گوید: «وقتی به رسول الله صلی الله علیه و آله حامله شدم، هیچ سنگینی حمل و گرفتاری ندیدم. در خصوص آباء و اجداد پیامبر، پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده اند:

«خَرَجْتُ مِنْ نِكَاحٍ وَلَمْ أَخْرُجْ مِنْ سِفَاحٍ، مِنْ لَدُنْ آدَمَ» (الإعتقادات، ج ۱، صفحه ۱۱۰)

امامیه اتفاق نظر دارند که پدر و مادر حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و اجداد ایشان همه مسلمان بودند؛ یعنی هیچ وقت برای بت، سجده نکرده بودند.

آیت الله حاج شیخ محمدجواد فاضل لنکرانی دامت برکاته

وقتی رسول اکرم صلی الله علیه و آله اشرف انبیاء است پس مادر ایشان نیز باید اشرف امهات باشند و این یک لازمه عرفی و بالاتر دارد و سنت الهی بر این برقرار شده است که مادر پیامبر صلی الله علیه و آله یک برتری نسبت به سایر مادران پیامبران باید داشته باشد.

حوادث و ندهایی که حضرت آمنه علیها السلام در زمان ولادت پیامبر دیدند و شنیدند نشان از عظمت ایشان است. در این کنگره باید عظمت حضرت آمنه علیها السلام دقیق بیان شود و این خلاء تاکنون وجود داشته است که کسی در این خصوص کاری نکرده است.

از روایات استفاده می شود که ائمه تأکید داشته اند که مسلمانان و شیعیان یاد حضرت آمنه علیها السلام باشند و به ایشان توسل کنند. از فوائد این کنگره این است که یک تحلیل عمیق به حوزه و جامعه مسلمین تحویل می گردد.

بیانات آیت الله حاج شیخ محمد الدین مائری شیرازی رحمته الله علیه در دیدار با اعضای ستاد کنگره

همان طوری که ما می‌گوییم «من زار عبدالعظیم بری»
کمن زار الحسین بکربلا»^۲ از باب «قبورکم فی القبور»^۳ است؛
یعنی قبر حضرت زهرا علیها السلام دقیقاً در قبر حضرت معصومه علیها السلام
است «قبورکم فی القبور» نزدیک ترین قبری که می‌تواند قبر
حضرت زهرا علیها السلام باشد، این جاست و هر کسی می‌خواهد
حضرت زهرا علیها السلام را پیدا کند، باید این جا پیدا کند.
بیایم در موضوع بحثتان، حضرت آمنه علیها السلام.

شما روی این قسمت «زیارت وارث» کار کنید: «أشهد أنك
كنت نوراً في الأصلاب الشامخة والأرحام المطهرة»^۴ ارحام مطهره،
نزدیک ترین رحم مطهر، رحم مادرش است. پس این جا مطهر
است. «لم تنجسك الجاهلية بأنجاسها ولم تلبسك من مدلهجات
ثيابها»^۵. پس آن چه در این زیارت وارث می‌بینید، در حضرت
آمنه علیها السلام باز تولیدش کنید. حضرت آمنه علیها السلام مصداق بارز این
قضیه است. این جمله که حضرت می‌گوید: «فاطمة أم أبيها»^۶
معنایش این است که آمنه علیها السلام هم مثل فاطمه علیها السلام است.
بینید، ام ابیها آمنه علیها السلام هست، فاطمه علیها السلام ام ابیها است،
پس فاطمه آمنه هست، آمنه فاطمه علیها السلام است. تمام صفات
فاطمه علیها السلام را باید نسبت بدهید به حضرت آمنه علیها السلام، چون
ام ابیهاست. یعنی آن عمرش کفاف نداد که بتواند مادری برای
من بکند، خدا این را به من داد، عوض مادرم و آن چه من در
مادرم از دست دادم، در این به دست می‌آورم. یعنی فاطمه علیها السلام
جانشین آمنه علیها السلام شده، ببینید آن اصل چه چیزی بوده است
که این جانشینش است، این خلیفه اش است، جانشین اوست.
به هر جهت، روایات زیادی داریم که این «نور» بود در اجداد
ایشان تا رسید این نور به عبدالمطلب، این روایاتش معتبر است.

السلام علیکم جميعاً ورحمة الله.
خیلی خوش آمدید.

حضرت معصومه علیها السلام ویژگی خاص خودشان را دارند. مظهر
حضرت زهرا علیها السلام هستند و قبر ایشان، مظهر قبر حضرت
زهراست و به همین دلیل گفته شده «إِنَّ اللَّهَ حَرَمًا وَهُوَ مَكَّةُ أَلَا
إِنَّ لِرَسُولِ اللَّهِ حَرَمًا وَهُوَ الْمَدِينَةُ أَلَا وَإِنَّ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَرَمًا
وَهُوَ الْكَوْفَةُ»^۱، بعد دیگر نگفتند، برای امام حسین علیه السلام حرمی
است و آن کربلاست. کربلا حرم امام حسین علیه السلام نیست،
حرمشان قم است. «قم حرمانا اهل البيت»؛ یعنی حضرت زهرا
و یازده فرزندش علیهم السلام حرمشان قم است. حضرت معصومه علیها السلام
مظهر حضرت زهراست که این جا حرمش شده و به دلیل این
که حرم فاطمه زهراست، دیگر کسی سهمش را از این جا جدا
نمی‌کند.

یعنی پس از حضرت زهرا علیها السلام این حرم شده برای همه
ایشان. این را جدی بگیرید «قم حرمانا اهل البيت» مربوط به
حضرت معصومه علیها السلام است و به خاطر این که مظهر حضرت
زهراست، کسانی که می‌خواهند حضرت زهرا علیها السلام را زیارت
کنند، حضرت معصومه علیها السلام را زیارت می‌کنند.

این که می‌گویید «أشهد أنك كنت نوراً في الأصلاب الشامخة» این مساله را در حضرت رسول ﷺ به صراحت بررسی کنید که می‌گوید، هر کدام از این اجداد این نور را داشتند، این نور منتقل می‌شد. یعنی در ابراهیم بود این نور، تا هاجر حامله شد، این نور منتقل شد به هاجر در درون اسماعیل. از اسماعیل به همسرش منتقل شده و از آن جا به فرزندش رسیده، این نور سیر می‌کرد.

این را بررسی کنید، مورد به مورد، این‌ها حساب دارد و علت این که ﴿وَقَدْ نَاءَ بِذَنْبِ عَظِيمٍ﴾^۷ پیش آمد، به خاطر این بود که این نور در او بود. این نور نباید محو می‌شد، این نور باید منتقل می‌شد از اسماعیل. به همین دلیل بعد از این که ﴿وَقَدْ نَاءَ بِذَنْبِ عَظِيمٍ﴾ واقع شد و آن ذبیحه را انجام داد ابراهیم ﷺ غصه دار شد، محزون شد. خدا، جبرئیل را برایش فرستاد که: چه شده؟ ما که این جوری بچه ات را برایت حفظ کردیم. گفت من می‌خواستم که ثواب پدر شهیدی داشته باشم، در راه خدا قربانی کرده باشم، نشد، غصه این را دارم. جبرئیل منتقل کرد، گفت: این را می‌گوید. خدا گفت: راست می‌گوید، ناراحت است. بعد گفت: برو روضه حسین بن علی ﷺ را برایش بخوان. این فقره که می‌گوید: «صَغِيرُهُمْ يَمِيتُهُ الْعَطَشُ وَكَبِيرُهُمْ جَلْدُهُ مِنْكَمَشُ...»^۸

این از جملات جبرئیل هست در روضه‌ای که برای ابراهیم ﷺ خوانده در مورد حضرت سیدالشهداء ﷺ و گریه‌های زیادی کرده ابراهیم و بعد از آن گریه‌ها تسلا پیدا کرده که این کار واقع می‌شود و «ذبح عظیم» ایشان است. آن گوسفند هر چه هم بزرگ باشد، به آن نمی‌گویند عظیم، این ذبح عظیم است چون اسماعیل «ذبح الله» است، اما ذبح عظیم این جا واقع شده است. خُب یک نکته‌ای هم درباره آن ذبح بگویم.

بعضی‌ها می‌گویند چه جوری نسخ قبل از عمل پیدا شده؟ چون نسخ معمولش این است یک بار اجرا بشود بعد منسوخ بشود. چه جوری مأمور شد ﴿إِنِّي أَرَى فِي السَّمَاءِ آتِي أَذْبُكَ﴾... راجع به ذبح است. بعد می‌گوید ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ﴾^{۱۰} ﴿قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا...﴾^{۱۱} ذبح واقع شد ﴿وَقَدْ نَاءَ بِذَنْبِ عَظِيمٍ﴾ این ذبح واقع شد خیلی نکته زیبایی در آن هست.

اسماعیلی که در درون ابراهیم ﷺ موجب این شد که در دل ابراهیم ﷺ تعلقی به غیر خدا واقع بشود، آن اسماعیل درونی بود که ذبح شد، اسماعیل بیرونی حفظ شد و مأمور بود به ذبح اسماعیل. آن اسماعیلی که در دلش بود، ذبح شد، تعلقی ذبح شد. علقه اش قطع شد و اساس ذبح، این بود که آن علقه قطع بشود. ابراهیم ﷺ کسی باشد که همه چیز را بتواند در راه خدا بدهد، ﴿قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا...﴾ رویا همین بود و واقع شد. آن چه باید ذبح می‌شد، ذبح شد.

کسی به من گفت: دیشب خواب دیدم که امام از دنیا رفته، در حالی که امام در قید حیات بود. گفتم: جایی غیبت امام را کردی؟ گفت: بله، تو از کجا فهمیدی؟ گفتم: از خوابت، امام در تو مُرده، برو استغفار کن تا امام در تو زنده بشود. امام مُرده است، امامی که در تو بود، مُرد.

اسماعیلی که در ابراهیم ﷺ بود، ذبح شد. چون می‌خواهند ابراهیم ﷺ شاخص «توحید» باشد که اسماعیل را هم برای خدا بخواند. وقتی اسماعیل را برای خدا بخواند، برای خدا هم ذبحش می‌کند. این معنی برای خدا خواستن است.

به هر جهت، این نکته ﴿وَقَدْ نَاءَ بِذَنْبِ عَظِيمٍ﴾ تطبیق این عظیم به حسین بن علی ﷺ برای بقاء این نور است. آن روایات این باب را هم ببینید. یک بررسی در شهداء انجام شده، از بنیاد شهید سؤال کنید. رفتند روی شهدا مطالعه کردند،

دیدند فوق العادگی در مادرها بوده است. این را دقیقاً از رئیس بنیاد شهید بخواهید که کتباً جواب بدهد. آنها استقراء کردند. هر جا شهیدی هست، فوق العادگی در مادر است که امام هم می گوید: «انسان از دامن زن به معراج می رود» ...

امام از این استفاده می کند و شما در شرائطی هستید که می خواهند زن در اسلام راه در ذهن مردم کوچک کنند. شما از راه این مادر، این را جبران بکنید. پس فوق العادگی باید در آمنة باشد که بچه اش بشود ایشان. چرا؟ چون نه ماه از این خون استفاده کرده. شما حلیمه سعدیه را هم در حاشیه اش مطرح بکنید، رضاعش است، باید رعایت بشود. خون خیلی مهم است. بعضی روایت متروکه می آید به داستان خیلی پُر معناست، بیشتر تفحص کنید، استقراء کنید. ممکن است بعضی روایت ها آن موقع کم مصرف داشته باشند، کم به کار بردند. اگر مثل علامه مجلسی چند نفر این کارها را کرده بودند، در طول قرون خیلی برای ما خوب بود و اگر مجلسی این کارها را نکرده بود، خیلی چیزها از دست ما می رفت. حفظ کرد این ها را ولو این که ضعیف ها را هم نگه داشت. زرگرها هیچ وقت آشغالشان را دور نمی ریزند. یک خمره دارند، کارهای زرگیرشان را می ریزند در آن خمره؛ بعدش این خمره را شست و شو می کنند. آب می ریزند داخلش، خیس می کنند، بعد لَت می دهند تا طلایش بماند و طلایش را بگیرند.

در دوره «انذار»، حضرت، خمره را پر کرد از همه، اما وقتی ایشان رحلت کرد؛ خمره را خالی کردند که «ارتد الناس الا ثلاثة، الا خمسة»^{۱۲} این ها طلا بودند که ماندند، بقیه اش آشغال بود، رفت. این ها در دوره انذار هر چیز باید جذب کنند، جذب می کنند، اما در دوره هدایت هر که نباید دفع می کنند. حسین بن علی (علیه السلام) عکس همه این کارها را کرد. دافعه اش شب

است، جاذبه اش روز است. دیگران جاذبه شان اول خمره را پُر می کنند، بعد تخلیه می کنند. حسین بن علی (علیه السلام) شب تخلیه کرده، روز اضافه کرده. شب بیعتش را از این ها برداشته که شما بروید، روز عنوان می کند «هل من ناصر ينصرني»^{۱۳} که اگر کسی داخل این ها هست، بیاید. شب می خواهد نا اهل نیاید، روز می خواهد اهل از بین نرود، هر که اهل است بیاید، نه که محتاج است. این همان استغناء شبش روز هم داد، اما خُب این «هل من ناصر ينصرني» که حضرت می گوید در عاشورا، شبیه کارهای جدش است ﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾^{۱۴} یعنی این صدایی که حضرت ابراهیم (علیه السلام) داد در نسل ها، ذریه ها رفت، هر که یک بار لبیک گفت، یک بار حج مشرف شد. هر که دو بار گفت، دو بار مشرف شد.

«هل من ناصر ينصرني» [مصادق و] پیدایش این کسانی است که می آیند برای زیارتش، کسانی که می آیند در راهش شهید می شوند. این ها اوست.

خُب برگردم به حضرت آمنة (علیها السلام)؛ شما می بینید عبدالله (علیه السلام) پدر حضرت، چون دهمین یا یازدهمین فرزندی بوده که خدا به او (عبدالمطلب) داده بود و نذر کرده بوده که همان را سر ببرد. جدی می خواست عبدالله (علیه السلام) را سر بُرد. مردم داد و بیداد کردند... به خاطر اخلاقش، به خاطر جاذبه اش، به خاطر این ها، اما آن هم سر قولش محکم ایستاد. راضی اش می کنند که قرعه بزنند. هر چه قرعه می زند همه اش قرعه به نام عبدالله (علیه السلام) می افتد. ده شتر، باز قرعه به نام او می افتد. بیست شتر، سی شتر، تا صد شتر می زند قرعه به نام صد شتر می افتد که این هم شده دیه انسان. صد شتر یا دویست گاو یا هزار گوسفند. برای چه؟ برای این که این نور در وجود این است، این نور نباید از بین برود.

در روایات داریم وقتی که عبدالله (علیه السلام) همبستر شد با آمنه (علیها السلام) نور از وی منتقل شد به آمنه (علیها السلام)، این لیاقت آمنه (علیها السلام) است، این نور نمی تواند جای غیر مطهر بیاید.

شما ببینید درباره شهداء می گوید: «طِبْتُمْ وَ طَابَتِ الْأَرْضُ الَّتِي فِيهَا دَفَنْتُمْ»^{۱۵} اصلاً می گوید مدفنتان هم باید پاک باشد، جای ناپاک نمی تواند مدفن شما باشد. ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ﴾^{۱۶}. خب این قاعده اش هست، درست است؟ اگر شما قبول می کنید که عبدالله (علیه السلام) طیب است، حتماً باید بگوئید آمنه (علیها السلام) هم طیب است، چرا؟ چون می گوید ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ...﴾ به من یکی گفت: من می خواهم یک زن خوبی نصیبم بشود، چکار کنم؟ گفتم: چشمت را کنترل کن، زبانت را کنترل کن، گوشت را کنترل کن تا طیب بشوی، وقتی طیب شدی ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ...﴾ بعد یک زن پاکی به تو نصیب می دهند.

به هر جهت اگر در تمام زنان عالم زنی بهتر از آمنه (علیها السلام) بود، همان می شد مادر پیغمبر (صلی الله علیه و آله). شما خیلی دلیل عقلی دارید برای ایشان، بروید نگاه «الفین» علامه بکنید، دو هزار دلیل می آورد در عصمت امام، هیچ کدامش از روایات نیست، درست است؟ شما از آن استناد کنید، دلائل زیادی ذکر کنید برای پاکی آمنه (علیها السلام)، روی الگوی الفین علامه. اگر دستتان در روایات بسته است، دستتان در حجت باطنه که بسته نیست.

شما می گوئید پیغمبر (صلی الله علیه و آله) خیلی شکیل بود، چرا؟ می گوئیم: «...إِيَّاكُمْ وَ خَضَاءَ الدَّمَنِ...»^{۱۷} می گویند: خضراء الدمن چه چیزی است؟ «المرأة الجميلة في منبت السوء»^{۱۸} ظاهرش قشنگ است، خوشگل است اما از یک بیت بدی به دنیا آمده، محل رویش محل بد بوده، درست است؟ خب آمنه (علیها السلام)

می تواند «خضراء الدمن» باشد؟ که پیغمبر (صلی الله علیه و آله) می گوید: «ایاکم و خضراء الدمن» پس منبتش منبت طاهر است، منبت پاک است و این را هم بدانید شیطان زورش نمی رسد این ها را زشت کند، دیواری از این ها کوتاه تر گیر نمی آید که علیه این ها حرف می زند، منظور آمنه (علیها السلام) نیست، می خواهد زیر پای پیغمبر (صلی الله علیه و آله) را بزند. تمام چیزهایی که علیه آمنه (علیها السلام) گفته می شود، خروجی اش علیه پیغمبر (صلی الله علیه و آله) می آید. این ها این جا می کارند، آن جا درو می کنند. شما باید در این جا دفاع بکنید از پیغمبر (صلی الله علیه و آله) به هر جهت «مادر» یک چیز مهمی است.

هر مادری که کودک خود را کند تمیز
من را به یاد آورد از مادر عزیز

نه ماه خون و شیر دو سال و غذا سه سال
پس داد آن چه داشت به من جمله آن عزیز

یا رب تهی است دست من از دستمزد او
رویم بگیر و مزد ده و آبرو مریز

جبران آن همه زحماتی که او کشید
باران عفو و رحمت خود را بر او بریز

...این که می گویند «الجنة تحت أقدام أمهات»^{۱۹} این است.

بهشت پیغمبر ما هم زیر پای آمنه (علیها السلام) است، این قانونش است یا خیر؟ آمنه (علیها السلام) از این قانون استثناء است؟ پس بهشت پیغمبر (صلی الله علیه و آله) زیر پای مادرش است. این ها می خواهند از بهشت بکنند پیغمبر (صلی الله علیه و آله) را بیرون، مادرش را این جور کوچک می خواهند بکنند.

به هر جهت، اولین کسی که پیغمبر (صلی الله علیه و آله) بایستی او را راضی کند، مادرش است. ببینید عیسی (علیه السلام) چه می گوید: ﴿وَبَرَّابِ الدِّينِ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾^{۲۰} اما یحیی (علیه السلام) می گوید: ﴿وَبَرَّابِ الدِّينِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا﴾^{۲۱} کسی که به پدر و مادر نامهربان باشد

معصیت کار است؛ کسی که به مادر نامهربان باشد، معصیت کار نیست، شقی است. خیلی، زمین تا آسمان «شقی» تا «عصی» فرق می‌کند.

خیلی خُب، پیغمبر ﷺ هم باید «بِرَّاءِ الدِّینِ» باشد. این چیزهایی که نقل می‌کنند، بگویند این طوری، این جوری، این حرف‌ها، این‌ها عموماً از دومی است. روایت‌هایی که می‌بینید ایشان از این حرف‌ها، اختراعات خیلی دارند. تفحص بکنید در مسائل، اگر او را شناختید، این‌ها را می‌شناسید. این‌ها روی برنامه است. این‌ها دنبال یک دستاویزی هستند که یک جایی یک لکه‌ای درست کنند. شما سدّش را کور کنید، این روزنه‌ها را ببندید و بدانید که هم در آیات قرآن دلائل واضحی برای این کار پیدا می‌کنید و هم در روایات و این‌ها. **﴿يَا بَنِي آدَمُ خُذُوا زِينَتَكُمْ مِمَّا فِي بَيْوتِكُمْ ۖ وَكُلُوا وَشَرُّوا مِنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْفَاسِقِينَ﴾** ۲۲ بروید دنبالش بیشتر پیدا می‌کنید.

هر چه هم روایت دیدید، باز هم یک غربالی به این بکنید، تفحصی دیگر بکنید، باز هم به دست می‌آورید. یک چیز هم به شما بگویم، من گاهی اوقات می‌روم یک کتابخانه، یک کتابش را بر می‌دارم همین جور ورق می‌زنم، یک گمشده‌ای را داخلش پیدا می‌کنم. از همین راه پیدا می‌کنم. خیلی چیزها خدا به آدم می‌دهد، خیلی کار خوبی می‌کنید که می‌خواهید آمنه را «تبرئه» کنید. ببینید «پسر» نسبت به «مادر» خیلی حسّاس است، چون بدهکارش است. پیغمبر ﷺ دعايتان می‌کند برای این کار.

مرحوم آقای اراکی، همراهش قدم می‌زد، خب جزء درس ایشان مرتب می‌رفتم، با آقازاده ایشان آقای آشیخ ابوالحسن هم مباحثه بودم، ایشان اصلاً به از من بود. آقای اراکی هم یک حُسن ظنی به ما داشت... ایشان یک وقت دوره شدت جنگ گفت که:

در کربلا وبا آمده بود و خبر می‌دهند اِبه میرزای شیرازی!، گروه گروه دارند در وبا می‌میرند. میرزای شیرازی گفتند: از قول من بگویند هر کسی زیارت عاشورا بخواند برای مادر امام زمان (ع.ا.س.) حضرت نرجس خاتون (ع.ا.س.) که آقازاده‌اش این وبا را برگرداند. بعد گفت: حاضرین به غائبین اطلاع بدهند. گفت همه خواندند. تمام سکنه گفتند دستور مجتهد است، آن وقت همه زیارت خواندند. برای حضرت نرجس خاتون (ع.ا.س.).

می‌خواهم بگویم مادر است. وقتی خواندند، وبا برطرف شد. گفت: یک صدایی شنیدم که گفت: وبا رفت... شما برای شفاعتتان در قیامت جای خوبی پیدا کردید. اگر آمنه خاتون (ع.ا.س.) عملتان را قبول بکند، نانتان تلیت روغن است، بروید کارتان را بکنید.

۱. بحار الأنوار: ۵۷ / ۲۱۶ ح ۴۱.
۲. مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۶۱۶.
۳. فرازی از زیارت جامعه کبیره.
۴. فرازی از زیارت وارث.
۵. همان.
۶. اربلی، کشف الغمه، منشورات الرضی، ج ۱، ص ۴۳۸.
۷. صافات / ۱۰۷.
۸. بحار الأنوار: ۴۴ / ۳۰۸، ب ۳۶، ح ۱۹.
۹. صافات / ۱۰۲.
۱۰. صافات / ۱۰۴.
۱۱. صافات / ۱۰۵.
۱۲. الکافی، ج ۲، ص ۱۴۴.
۱۳. سیدابن طاووس، اللهوف، ص ۱۱۶؛ ابن نما حلی، مثير الأحزان، ص ۷۰.
۱۴. حج / ۲۷.
۱۵. فراز آخر زیارت وارث.
۱۶. نور / ۲۶.
۱۷. الکافی، ج ۵، صفحه ۳۳۲.
۱۸. همان.
۱۹. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۵، ص ۱۸۱.
۲۰. مریم / ۳۲.
۲۱. مریم / ۱۴.
۲۲. یوسف / ۸۷.

بیانات دبیر علمی کنگره استاد دکتر احمد عابدی دامت برکاته

و قلة عفت و عصمت و حياء و پاکدامنی و صبر و مروّت و همه مکارم اخلاق گردید. نه تنها ذره‌ای از پلیدی‌های جاهلیت دامن برین او را نگرفت، بلکه لحظه‌ای از دین جدش ابراهیم خلیل الرحمن (یعنی دین حنیف) فاصله نگرفته و عدول ننمود. هرگز در برابر بت‌ها سر فرو نیاورد، با از دست دادن همسر به تنهایی به تربیت فرزند خود مشغول شده و ضمن کار و تلاش، تمام وجود خود را وقف این فرزند نمود و بهترین ارمغان را به جامعه بشری تحویل داد.

زندگی حضرت آمنه علیها السلام برای همه خانم‌های امروزی (اعم از مسلمان و غیرمسلمان) درس است که چگونه می‌توان در دوران تهاجم ابتذال فرهنگی و در زمانی که متأسفانه عده‌ای گناه را فخر و زینت می‌شمارند، زندگی کرد و ارزش‌های الهی و انسانی و کرامت بشری را حفظ نمود و با دست خالی اما با اتکاء به قدرت لایزال الهی، نه تنها پاک زندگی کرد بلکه جامعه را نیز از خواب غفلت بیدار نمود.

امید آنکه تجلیل از این بانوی بزرگوار، گامی هرچند کوچک در جهت ادای احترام و ادب به درگاه قدسی فرزندش رسول خاتم صلی الله علیه و آله باشد.

حضرت آمنه بنت وهب علیها السلام یکی از زنان تاریخ است که نقشی بی بدیل در تاریخ جهان و تحولات و انقلاب‌های آن دارد. او کسی است که وجود مطهر و مبارکش ظرف و حامل اشرف مخلوقات الهی قرار گرفت. رسول خدا صلی الله علیه و آله از او ارتزاق نموده و در دستان نازنین او کودکی می‌زیست که همه عالم در برابر او احساس حقارت و کوچکی داشت.

شخصیت حضرت آمنه علیها السلام را از جنبه‌های مختلفی می‌توان مورد مطالعه قرار داد. گذشته از انوار عرفانی و معرفتی این بانوی بزرگوار که رشحه‌ای از ازدواج عقل کل و نفس کل است جنبه‌های اخلاقی و تربیتی و الگو بودن آن حضرت برابر مردمان و به ویژه خانم‌های امروزی جامعه ما، زجابه‌ای است که از آن مصباح نور و هدایت و معنویت تلالو می‌نماید.

رسول خدا صلی الله علیه و آله که پدر امت اسلامی است و حضرت آمنه علیها السلام مادر پدر امت است و لذا بحق می‌توان او را «أم المؤمنین» یا «مادر امت اسلامی» و «سیده النساء» لقب داد. حضرت آمنه علیها السلام در دوران جاهلیت می‌زیست، دورانی که مهمترین ویژگی آن ظلم، تاریکی، جهالت، سفاکت و دوری از ارزش‌های اخلاقی بود اما هرگز غباری از آلودگی‌های آن دوران به او ننشست

بیانات محبت الاسلام والمسلمین صفر فلامی مشاور تولیت آستان مقدس قم

ما بر این عقیده‌ایم دفتر پیگیری و تهیه محتوا و پژوهش‌های علمی برای معرفی چهره‌ها و ستارگان آسمان ایمان، معرفت، نجابت، صداقت و ایثار باید به صورت دائم در این آستان شریف فعال باشد.

در سال ۱۳۹۵ مقدمات برگزاری «کنگره بزرگداشت اُمّ النبی حضرت آمنه (علیها السلام)» با نظر موافق تولیت محترم آستان مقدس حضرت آیت الله سید محمد سعیدی در دستور کار قرار گرفت.

هدف از برگزاری این کنگره عبارت است از:

۱) پرداختن به زندگی حضرت آمنه (علیها السلام) و زنان سرآمد در وادی ایمان، بندگی و پاکدامنی، زمینه و ظرفیتی است برای ترویج معارف بلند توحیدی که چنین فرزندان و شاگردانی را در دامن خود پرورش داده است.

۲) بزرگداشت آن بانوی صبور، ادای دینی است نسبت به مقام والا، منیع، رفیع، درخشان و پُر مهر مادری که با صفات نیک و اخلاق شایسته جاودانه شد. این سخن ماندگار عبدالمطلب به جوان برومند بنی هاشم عبدالله است: «**قَوَّاهُ مَا فِي بَنَاتِ أَهْلِ مَكَّةَ مَثَلُهَا لِأَنَّهَا مُحْتَشِمَةٌ فِي نَفْسِهَا طَاهِرَةٌ مَطَهَّرَةٌ عَاقِلَةٌ دَيِّنَةٌ**»^۲

آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) نه تنها مرکز عبادت، زیارت و توسل است، بلکه مدرسه ترویج و تبلیغ معارف بلند اسلام، قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) می باشد. شهر قم با وجود مرقد منور مریم آل طه (علیها السلام) متبرک و پایگاه بسیاری از فضائل چون: علم، اخلاق، معرفت، قیام برای خدا، تلاش برای برقراری حکومت عدل و قسط و مبارزه با ظلم و فساد و خاستگاه عظیم انقلاب اسلامی است.

سرزمین قم به برکت کریمه اهل بیت (علیهم السلام) سرچشمه همه فضیلت‌های علمی، فرهنگی، دینی و اخلاقی بوده و قم را مصداق آیه شریفه «**وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ**»^۱ قرار داده است.

معرفی الگو و اسوه‌های الهی، یکی از رسالت‌های کارگزاران این مشاهد و زیارتگاه‌ها و حرم‌های شریف است. طی چند دهه بعد از انقلاب اسلامی تولید صدها اثر، برگزاری جشنواره بانوی کرامت و کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) و مکان‌های فرهنگی قم و کنگره بزرگداشت مفسر کبیر علی بن ابراهیم قمی (رحمته الله علیه) و ده‌ها برنامه با محور قرآن و حدیث، نمایشگاه و همایش با محتوای غنی و آثار پرشمار، به خاطر اینکه در راستای ایفای مسئولیت خطیر فرهنگی و معیار تعریف می شد، ستایش مراجع، عالمان، فرزندان و فرهیختگان را در پی داشت. آستانی که منتسب به کریمه اهل بیت (علیهم السلام) است شایسته و مناسب بوده و هست که نسبت به معرفی شخصیت‌های موثر و بانوان بزرگ و تربیت یافته مکتب اسلام اقدام نماید.

این سخن ماندگار عبدالمطلب به جوان برومند بنی هاشم
عبدالله است:

«قوله ما فی بنات اهل مكة مثلها
لانها محتشمة فی نفسها طاهرة مطهرة عاقلة دينة»

۶) بزرگداشت حضرت آمنه علیها السلام و مؤمنان راستین؛ یعنی
ترویج و اقتدا به فرهنگ قرآن و اولیاء الهی و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله
و پیروی از امیرالمؤمنین علیه السلام که با دستور خود برای به جا
آوردن «حج نیابتی» از سوی حضرت ابوطالب، عبدالله و
آمنه و... علیهم السلام به ما آموخت نام و یاد آنان در تاریخ و جامعه
همیشه باید جاودانه بماند.

۷) قرآن کریم نکوداشت، تکریم، تجلیل و جاودانه کردن
نام بندگان خوب خدا را به زیبایی و هنرمندانه انجام و آن را
در آیات نورانی خود قرار داده است. مگر نه اینکه «صفا» و
«مروه» محل رفت و آمد «هاجر» آن زن مؤمنه، فداکار و
مادر دلسوز برای یافتن آب برای حضرت اسماعیل علیه السلام در
اعمال حج گنجانده شده است و به عنوان شعائر ثبت
گردیده است **﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾**^۲

آری پیامبران الهی هم در مقابل والدین - به ویژه مادر-
نهایت احترام و تکریم را توصیه و خود نیز به آن عمل می کردند.
این دعا از زبان حضرت ابراهیم علیه السلام است: **﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي
وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾**^۵ و حضرت عیسی علیه السلام
نیکی به مادر را از امتیازات خویش می شمارد: **﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي
وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾**^۶

بزرگداشت حضرت آمنه علیها السلام؛ یعنی عمل به دستور قرآن
و پیروی از پیامبران و اقتدا به آنان.

۳) نکوداشت حضرت آمنه علیها السلام، یعنی پراکنده ساختن
عطر نجابت، عفت، پاکدامنی و پاسداشت اصالت خانوادگی و
حسب و نسب یکی از بهترین و برترین زنان قریش که در
خاندانی ریشه دار، پاک، مقدس، وظیفه شناس و مردم دار رشد
یافت.

۴) معرفی آمنه علیها السلام یعنی تبیین شخصیت و حقیقت
مقام زن و دختر در نگاه خداپاوران که او را عزیز می دارند، او
را سرور و برترین زنان قوم و قبیله خویش می دانند و با کمال
احترام و عزت و صدای بلند او را با لقب «عقیله» می خوانند.
۵) تجلیل از مادر رسول خدا صلی الله علیه و آله حق شناسی نسبت به
مادری است که مصداق «ارحام مطهره» است و نور وجود
خاتم پیامبران را پرورش داده و سرور عالمیان و قهرمان عرصه
توحید و ایمان و صاحب خلق عظیم را به جهانیان عرضه کرد.
هم او که در آخرین لحظات حیات طيبة خویش به
فرزندش فرمود:

إِنْ صَحَّ مَا أَبْصَرْتُ فِي الْمَنَامِ فَأَنْتَ مَبْعُوثٌ عَلَى الْأَنَامِ
من عند ذی الجلال و الإکرام تبعث فی الحلّ و فی الحرام
تبعث بالتحقیق و الاسلام دین اَبیک البرّ ابراهام
فالله أنھاک عن الأصنام إِنْ لَا تَوَالِيَهَا مَعَ الْأَقْوَامِ^۲
اگر آنچه را در خواب دیدم صحت داشته باشد (که دارد)،

تو به سوی مردم به «پیامبری» مبعوث می گردی.
از جانب خداوندی که دارای جلال و کرامت است،
مبعوث می شوی در مکه و خارج از آن.
تو به حقیقت و اسلام مبعوث می شوی، به دین پدر
نیکوکار ابراهیم.

پس خدا تو را از پرستش بت ها و دوستی با بت پرستان
نهی کرد.

۸) قدرشناسی از آمنه (ع)؛ یعنی معرفی و ترویج خداپاوری، ایمان، بینش عمیق، ادب، حیا، وقار، نیکواندیشی و نیکوگفتاری بانویی که صفات «حوا» و «مریم» برای او گفته شده است.

۹) ترویج نام مبارک حضرت آمنه (ع) و زنانی چون او، که مدافع حق و حقیقت بودند و دل آنان مسخر نور ایمان و باور بود، قدردانی از مادرانی است که با نهایت پاکی، صداقت، دین باوری بهترین جایگاه و رویشگاه انسان‌های بزرگی چون شهیدان از دامن آنان آسمانی شده و نور وجودشان جان عالم و آدم را روشن ساخته است.

۱۰) بزرگداشت ام‌النبی (س) پیروی از فرزند بزرگوار اوست که مادر را تا زنده بود دوست می‌داشت، به او عشق می‌ورزید و بعد از وفات نیز به یاد مادر بود، حتی بعد از پیامبری بر مزار مادر حاضر شد و با سوز دل در فراق او به نحوی گریست که دیگران هم اشک ریختند «زار النبی (س) قبر امه فبکی و ابکی من حوله»^۷.

۱۱) برگزاری کنگره و بزرگداشت شخصیت‌های مؤثر در تاریخ، زمینه کار علمی و پژوهشی، تولید محتوا، آثار فاخر فرهنگی و هنری را در پی خواهد داشت. چه بسیار آثار ارزشمند مکتوب و غیر مکتوب که پس از اعلام این گونه کنگره‌ها و همایش‌ها از سوی فرزندان تولید می‌شود. شعرا و هنرمندان با خلق آثار هنرمندانه و به زیبایی زندگی و حیات طيبة آنان را به تصویر کشیده و خوانندگان و بینندگان را با ایشان آشنا می‌سازند.

۱۲) در نهایت یکی از علت‌هایی که سخنوران و کارشناسان به زندگی شخصیت‌های بزرگواری چون حضرت آمنه (ع) کمتر می‌پردازند، این است که محتوای مناسب در اختیار آنان قرار ندارد. نتیجه اینگونه بزرگداشت‌ها و کنگره‌های علمی، به همراه تولید محتوا، سرمایه‌ای را برای رسانه‌های گوناگون به ویژه قوی‌ترین، قدیمی‌ترین و مؤثرترین ابزار تبلیغ دین یعنی منبر و کارشناسان و خطبا فراهم می‌سازد. این اقدام فرهنگی بدون تردید با فراهم ساختن محتوا، نام ستارگان آسمان ایمان، ایثار، فضیلت، عظمت، صداقت و صفات نیک مانند حضرت آمنه (ع) را بر فراز منابر خواهد برد.

۱. اعراف/۵۸.
۲. بحار الأنوار، ج ۱۵، ص ۹۹.
۳. تاریخ الخميس، ج ۱، ص ۲۲۹.
۴. بقره/۱۵۸.
۵. ابراهیم/۴۱.
۶. مریم/۳۲.
۷. صحیح مسلم، ۳، ۶۵.

فیض ازل

آمنه ای مهبط فیض ازل
نور خدا در تو تجلی نمود
طور شدی، جلوه گه نور حق
مژده شدی پاسخ یک انتظار
خیمه زدی در حرم امن دوست
در افق عشق زدی بال و پر
باغ تو رویند بسی برگ و بار
ایمنی روح و روان، آمنه
طاهر جانت به طوایف حرم
کعبه منا گشت و تو قربانی اش
مایه فخر و شرف و بندگی
فخر زمان، بهر زنان آبرو
همچو گلی کز بن شاخی دمد
جلوه بستان رسالت شدی
نور فشان از افق جان خویش
نام تو تلبان به رواق حضور
تا که چراغ دل تو روشن است
راه تو بوده است چو راه بهشت
آمنه ای مهر سپهر خیرد
ای پدرت نام «وهاب» یافته
باب تو باشد وهب با کمال
زهره تلبان همنی زهره ای
ذات تو مستودع سر نهان
منشأ اخلاق معالی شدی
از افق حادثه باز آمدی

آمنه ای نازله لم یزل
قلب تو شد آیت غیب و شهود
نور شدی، مژده رب الفلق
بذر گلی کاشته در شوره زار
هر شرف و رتبه که داری، از پوست
هم نفس نور به شام و سحر
بارش تو بُرد ز دلبها غبار
مژده ده امن و امان، آمنه
زین طیرانت شدمای محترم
شرم و حیا جلمه صافی اش
وصف دل پاک تو، تابدگی
خوش قدم و نیک دل و نیک رو
همچو نسیمی که به بستان وزد
مادر آیین عدالت شدی
سر زدی از مشرق ایمان خویش
فرز و فروغ تو ز مشکلات نور
هستی ات از یاد خدا گلشن است
فوز و فلاح است تو را سرنوشت
کیست به راز دل تو پی برد؟
مادرت از مهر، لقب یافته
مادر تو «هزه» نیکو خصال
در کرم و حسن و حیا شهرهای
راز نهان، گشته ز نورت عیان
منبت اوصاف جلالی شدی
ماه شدی، سوی حجاز آمدی

استاد جهاد ممدئی

در سال ۱۳۳۱ در شهرستان سراب آذربایجان شرقی متولد شد. پدرش روحانی بود و از کودکی در قم به سر برد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در این شهر گذراند. از سال ۱۳۴۴ تحصیلات حوزوی را آغاز و در مدرسه حقانی به تحصیل پرداخت.

از اساتید وی می توان از، شهید آیت الله دکتر محمد مفتاح، شهید آیت الله قدوسی و حضرات آیات علی مشکینی، وحید خراسانی و شبیری زنجانی نام برد. پیش از انقلاب به سبب مبارزات سیاسی و سخنرانی دو بار دستگیر و زندانی شد. پس از پیروزی انقلاب به تلاش های علمی، فرهنگی و تبلیغی پرداخت و آثار ارزشمند فراوانی پدید آورد.

اشعاری که در ادامه می آید قطعه ای از منظومه بلند ایشان، با عنوان آمنه در آینه است که به عنوان یک اثر مستقل در زمره آثار کنگره بزرگداشت حضرت آمنه علیها السلام منتشر شده است.

معرفی آثار کنگره

حجت الاسلام والمسلمین غلامعلی عباسی فردویی، رئیس اداره پژوهش و خود از محققان و نویسندگان آستان مقدس قم به شمار می رود و برای کنگره بزرگداشت حضرت آمنه علیها السلام سه اثر تولید نموده است از جمله:

جمال و کمال حضرت آمنه علیها السلام در نگاه قرآن، روایات و تاریخ

تألیف: غلامعلی عباسی فردویی

چاپ و نشر: انتشارات زائر

نوبت و سال چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

تعداد صفحات: ۳۹۴ صفحه

شابک:

مجموعه آثار کنگره حضرت آمنه علیها السلام / شماره ۹

این اثر در چهار فصل به شرح ذیل تألیف شده است:

فصل اول: جغرافیای فضیلت

فصل دوم: مادران رسول خدا صلی الله علیه و آله

فصل سوم: دوران شیرخوارگی حضرت محمد صلی الله علیه و آله

فصل چهارم: حضرت آمنه علیها السلام، قرآن و روایات

حضرت آمنه علیها السلام آینده ی جمال محمد صلی الله علیه و آله

تألیف: غلامعلی عباسی فردویی

چاپ و نشر: انتشارات زائر

نوبت و سال چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

تعداد صفحات: ۴۱۸ صفحه

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۸۰ - ۵۱۸ - ۲

مجموعه آثار کنگره حضرت آمنه علیها السلام / شماره ۱۰

کتاب حضرت آمنه علیها السلام آینده ی جمال محمد صلی الله علیه و آله که تحلیلی عرفانی، عقلی و علمی از مکانات قدسی حضرت آمنه علیها السلام می باشد. ایشان برای نگارش این اثر به ۲۳۵ کتاب استناد و در چهار فصل، به رشته نگارش درآورده است.

فصل اول: پرتویی از جمال محمد صلی الله علیه و آله

فصل دوم: پرتویی از تجلیات ولایت کلیه الهیه

فصل سوم: حضرت آمنه علیها السلام در پرتو ولایت الهیه

فصل چهارم: دیانت و شریعت حضرت آمنه علیها السلام

حضرت آمنه در آیینه‌ی بهار الانوار
تألیف: سید اسحاق حسینی گوهساری
چاپ و نشر: انتشارات زائر
نوبت و سال چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸
تعداد صفحات: ۲۳۲ صفحه
شابک: ۰-۵۲۵-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

مجموعه آثار کنگره حضرت آمنه علیها السلام / شماره ۸

کتاب حاضر در یازده فصل و با عناوین ذیل تدوین شده است:

فصل یکم: حضرت آمنه علیها السلام ، نام، القاب و اوصاف	فصل دوم: حضرت عبدالله علیه السلام
فصل سوم: نسب پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم	فصل چهارم: شجره و نسل پاک و نورانی
فصل پنجم: ایمان آمنه علیها السلام و عبدالله علیه السلام	فصل ششم: شفاعت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از پدر و مادرش
فصل هفتم: موافقان و مخالفان ایمان عبدالله علیه السلام و آمنه علیها السلام	فصل هشتم: ازدواج عبدالله علیه السلام و آمنه علیها السلام
فصل نهم: میلاد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم	فصل دهم: دوران شیرخوارگی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

آمنه بنت وهب، مادر رسالت

تألیف: عایشه بنت الشاطی / مترجم: سیدمیرزا رضوی
چاپ و نشر: انتشارات زائر
نوبت و سال چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸
تعداد صفحات: ۲۳۲ صفحه
شابک: ۰-۵۲۵-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

مجموعه آثار کنگره حضرت آمنه علیها السلام / شماره ۱۶

کتاب آمنه بنت وهب، مادر رسالت، تألیف دکتر عایشه بنت الشاطی، در سال‌های قبل توسط مترجمان مختلفی از زبان عربی به فارسی ترجمه شده است و این بار توسط سید مراد رضا رضوی با اضافات و تحلیل و نقد و بررسی، به زبان اردو ترجمه شده است.

آقای رضوی ترجمه این اثر را به سفارش دبیرخانه کنگره انجام داده و آن را در دی ماه ۱۳۹۷ به پایان رسانده است. مترجم اردو زبان این اثر از فضلی هندی مقیم شهر مقدس قم است، ایشان در سال ۱۹۷۴ م (۱۳۵۳ ش) در شهر عظیم آباد هند به دنیا آمده و از سال ۱۳۷۳ ش به بعد برای ادامه تحصیلات علوم دینی، راهی قم شده و در این شهر ساکن شده است.

آمنه در آینه

سروده: جواد محدثی

چاپ و نشر: انتشارات زائر

نوبت و سال چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

تعداد صفحات: ۴۸ صفحه

شابکد ۹۷۸-۱۸۰۹۶۴-۵۲۴-۳

قطعه چهارم با نام «مادر طاها» دارای ۱۷ بیت است:

آمنه ای خاتم حق را نگین ای که ز وصف تو قلم شرمگین
فصل جدیدی ز تو آغاز شد راه بشر سوی خدا باز شد
قطعه پنجم با عنوان «اشارات و بشارات» و شامل ۱۲ بیت است:

آمنه ای مادر عرشی صفات ای که خدا باوری و با ثبات
مادر ایمانی و در دین حنیف حرف دگر باطل و سست و سخیف
قطعه ششم با عنوان «عام الفیل» و شامل ۳۰ بیت است با این مطلع:

آمنه ای آیت لطف خدا جان تو منزلگه نور هدی
قطعه هفتم با نام «توید بعثت» و دارای ۱۸ بیت است:

با تو یکی فصل نو آغاز شد پنجره ای رو به خدا باز شد
زمزمه بعثتی آمد به گوش از دل تاریخ بر آمد خروش
قطعه هشتم تحت عنوان «شکوه مادری» و ۱۵ بیت دارد:

آمنه ای از تو نبی یادگار ناب ترین تحفه پروردگار
قطعه نهم ۲۸ بیت است و «فروغ عقل و ایمان» نام دارد:

آمنه ای آینه روشنی باغ حیا، خرمی گلشنی
قطعه دهم با نام «پاک زاده» دارای ۲۰ بیت با طلیعه:

آمنه ای زاده اصلاک پاک هر که بگوید بد تو «قد جفاک»
جوهره و ذات تو صدق و صفا مرتبه ات کم نشود زین جفا

مجموعه آثار کنگره حضرت آمنه (ع.ا.س.) / شماره ۱۳

منظومه «آمنه در آینه» سروده استاد جواد محدثی از مجموعه آثار بسیار ارزشمند کنگره بزرگداشت حضرت آمنه (ع.ا.س.) شماره ۱۳ است.

این کتاب برای نخستین بار منتشر شده و این منظومه حقیقتاً مجموعه‌ای بی نظیر است که ارزش درج در کتاب‌های درسی و امثال آن را داراست.

استاد محدثی این منظومه را در ۴۸۰ بیت و به سفارش دبیرخانه کنگره سروده است. این ابیات به ۱۹ قطعه تقسیم شده است.

قطعه اول با نام: «از تو سرودن» شامل ۳۴ بیت است، ابیات آغازین این قطعه:

آینه ام، غرق به حیرانی ام موج سخن در دل طوفانی ام
وسعت دریای هنر در سرم پهنه صحرای گهر در بزم

قطعه دوم با نام «فیض ازلی» شامل ۲۶ بیت است:

آمنه! ای مهبط فیض ازل آمنه! ای نازله لم یزل
نور خدا در تو تجلی نمود قلب تو شد آیت غیب و شهود

قطعه سوم با نام «پیوند آسمانی» شامل ۳۹ بیت است:

ای قمر برج حیا، آمنه از گهر درج وفا، آمنه
غنچه بدی، باز شدی، گل شدی هم نفس نغمه بلبل شدی

قطعه هیجدهم «کوچ ابدی» نام دارد که شامل ۴۶ بیت است
با این آغاز:

آمنه ای طایر باغ بهشت بر تو خدا هجرت دیگر نوشت
تا برهی از قفس خاکدان نام و مرام تو شود جاودان
و **قطعه آخر (نوزدهم)** با عنوان «سخن پایانی» است که ۱۶
بیت دارد:

سخن پایانی

آمنه ای مادر «خیر الأنام»
از سوی حق بر تو درود و سلام
قصه ایمان تو جان پرور است
فضل تو از شعر من افزون تر است
آنچه سرودم ز مقامات تو
نفی خودم بوده نه اثبات تو
گستره منقبتت عالم است
هرچه که گفتند و بگویم کم است
آنچه که از فضل تو شد آشکار
هست یقین اندکی از بهشت مار
هر که برایت غزلی ساخته
قالبه وصف تو را باخته
گرچه کلامم ز تو سلمان نداشت
دفتر اوصاف تو پایان نداشت
رخصت آن ده که زبان در گشتم
خط رضای تو به دفتر گشتم
مهر قبول تو مرا افتخار
تا بکند شعر مرا مانند گلار
تا به قیامت صلوات خدا
به نثار تو و اهل هدی
شکر که این چله به پایان رسید
فخر به این بی سرو سلمان رسید
خاتمه دفتر و ختم کلام
حمد الهی بکنم، والسلام

قطعه یازدهم با عنوان «گل و گلاب» است با ۱۸ بیت:

به به از این رایحه معنوی عطر فشاند ز گل مینوی
آمنه ای روشنی آفتاب ای که تو گلزار ادب را گلاب
قطعه دوازدهم با نام «نسل طوبی» و دارای ۳۳ بیت است:
آمنه ای گوهر نایاب و ناب ای زحیا گشته زخمت در نقاب
نسل تو طوبای ولایت شده بر همگان حجت و آیت شده
قطعه سیزدهم با عنوان «تربیت و محبت» و شامل ۲۱ بیت
است:

آمنه ای همدم ایمان و دین باغ تو ریحان دهد و یاسمین
میوه و ریحان و گُلّت باور است باورت اندر همه جا یاور است
قطعه چهاردهم ۱۳ بیت دارد و مسما به نام «مادر نمونه»
است:

آمنه ای مادر خیر البشر نیست کسی همچو تو در بحر و بر
پاک تر از پاکی و والاتبار میوه دین از شجرت ابدار
قطعه پانزدهم با عنوان «آمنه مؤمنه» است که شامل ۲۴ بیت:
آمنه را مؤمنه خواندن خوش است هر که جز این گفت، حقیقت کُش است
شهره شهره ز کمال و شرف دُرّه دهری که کم آید به کف
قطعه شانزدهم ۴۵ بیت دارد و «قصه فراق» نام دارد که شرح
وفات حضرت عبدالله (ع) را بیان نموده است. دو بیت از میانه
این قطعه چنین است:

قافله وقتی که به یثرب رسید مرغ امید از دلشان پر کشید
شوی تو بیمار شد و درگذشت تربت یثرب به عزایش نشست
قطعه هفدهم «به سوی یثرب» نام دارد و دارای ۲۵ بیت با
چنین آغازی می باشد:

عزم تو آن بود به یثرب روی زائر عبدالله و خویشان شوی
هاجر ما گشته، مهاجر شدی یثرب غم دیده، مسافر شدی

مضرت آمنه علیها السلام در آثار دیگران

آمنه مادر پیامبر صلی الله علیه و آله

تألیف: دکتر عائشه بنت الشاطی

ترجمه و تعلیق: استاد احمد صادقی اردستانی

ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۴

تعداد صفحات: ۲۳۶ صفحه رقی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۹-۱۷۰-۸

دارای هزاران جلد کتاب بود، به کتابخانه دانشگاه «الأزهر» مصر اهداء کرد.

وی نتایج تحقیق و تدریس خویش را در قالب حدود چهل مقاله و کتاب - که عمده آنها درباره قرآن و پیامبر صلی الله علیه و آله است - را انتشار داد. از جمله آثار وی: تفسیر بیانی قرآن کریم، اعجاز بیانی قرآن کریم و مسائل نافع بن آرزق، قرآن و تفسیر روز، قرآن و مسائل انسانی، مقاله‌هایی درباره انسان، شخصیت اسلامی و آثار تاریخی همچون: مع النبی صلی الله علیه و آله، أم النبی صلی الله علیه و آله، نساء النبی صلی الله علیه و آله، بنات النبی صلی الله علیه و آله، أحفاد النبی صلی الله علیه و آله، سکینه بنت الحسین علیها السلام، بطلة الکربلا، زینب بنت الزهراء علیها السلام که تعدادی از این آثار توسط چند مترجم به زبان فارسی ترجمه و بارها تجدید چاپ شده است. وی در ۸۵ سالگی در «مصر» چشم از جهان فرو بست.

دکتر بنت الشاطی اذعان می‌کند، که برای پردازش شخصیت حضرت آمنه علیها السلام مادر گرامی پیامبر والا گهر اسلام، به منابع زیاد و لازمی دست نیافته است ولی در عین حال، ذوق سلیم، دانش گسترده، ایمان استوار، تلاش مسئولانه و رسالت اسلامی، وی را چنان نیرومند و خلاق ساخته بود که به راستی با زیبایی، دقت و سبک چشمگیری توانسته ابعاد ایمانی

کتاب «آمنه مادر پیامبر صلی الله علیه و آله» نوشته سرکار خانم دکتر عائشه بنت الشاطی فرزند استاد محمد علی عبدالرحمن مصری است. وی کتاب «أم النبی صلی الله علیه و آله» را به زبان عربی نوشته و ترجمه فارسی آن توسط استاد احمد صادقی اردستانی انجام شده و در سال ۱۳۹۴ ش مؤسسه بوستان کتاب (دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم) آن را منتشر ساخته است.

مؤلف کتاب (دکتر بنت شاطی) در سال ۱۳۳۳ق در شهر دمياط مصر متولد شد، ادبیات عرب و قرآن را نزد پدرش آموخت. تحصیلات عالی خود را در رشته ادبیات عرب دنبال و در جوانی به انتشار شعر و مقاله اقدام نمود. او مدتی هم منتقد ادبی روزنامه معروف «الاهرام» شد. دکترای او در رشته ادبیات عرب بود که در سال ۱۹۵۰ میلادی از رساله‌اش درباره «ابوالعلائی معری» دفاع کرد.

دکتر بنت الشاطی در دانشگاه «عين الشمس» قاهره به تدریس زبان و ادبیات عرب پرداخت و پس از بازنشستگی، در اواخر دهه ۶۰ میلادی تا پایان عمر استاد عالی قرآن در دانشگاه «قرویین» در شهر «فاوس» مراکش گردید.

دکتر بنت الشاطی، علاوه بر تحقیق، تدریس، تألیف و تأسیس یک مدرسه بزرگ ادبی، کتابخانه شخصی خود را که

پدران را نیز پُر کرده و عهده‌دار نقش پدری هم شده‌اند، و طبیعی است که محبت خالصانه و مسئولانه مادری، همراه با زحمت‌ها، مرارت‌ها و فداکاری‌ها، توانسته خلاء پدران را جبران نموده و رسالت مادری و پرورش فرزندان خود را به خوبی انجام داده‌اند. تا فرزندان عالی مقام آنان بشارت دهندگان ادیان بزرگ آسمانی باشند.

۵) «محل ولادت و وراثت» عنوان بخش دیگری از کتاب است (لبیک اللهم لبیک)؛ این ندا قرن‌های متمادی در سراسر شهر مکه طنین انداز است و در پاسخ به آن میلیون‌ها انسان از راه‌های دور و نزدیک به سوی بیت عتیق می‌شتابند. و به دعوت ابراهیم خلیل و پیامبری که «آمنه بنت وهب» در همین شهر و در خانه «عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم» به دنیا آورده و پرورش داد، پاسخ می‌دهند.

پرداختن به بیت عتیق، خانه پر قیمت و سابقه‌دار و جاویدانی است که آن روز، آیت بزرگ خداوندی بوده و برای همیشه خواهد بود. نورانیت روح بخش و آوازه عالم گیر آن، پیوسته آن را به عنوان بهترین خانه‌ها و مقدس‌ترین زیارتگاه‌ها در آورده و این عظمت و طراوت برای همیشه خواهد ماند. «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءَ الْعَاكِفِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ» «و هر کس اراده کند که در آن جا «مسجدالحرام» از روی انحراف و ظلم عملی انجام دهد، عذابی دردناک به او خواهیم چشاند.» (حج/۲۵) و نیز پرداختن به داستان اصحاب فیل که خداوند، شرّ آنان را از خانه خویش به طور معجزه آسا دور کرد و حضرت آمنه علیها السلام در همان سال (عام الفیل) یگانه فرزند عزیز خود را به دنیا آورد از دیگر مباحث کتاب است.

و شخصیت زن بودن حضرت آمنه علیها السلام را واکاوی و به عنوان یک مادر وارسته او را نمونه همه فضایل و مدارج عالی انسانی و دلاوری‌ها معرفی نماید این کتاب به همراه مقدمه در ده عنوان کلی سازمان یافته:

۱ و ۲) پس از مقدمه اولین بحثی که به آن پرداخته، با عنوان «راز و نیاز» است که نویسنده به بیان جملاتی با مادر حضرت ختمی مرتبت حضرت آمنه علیها السلام پرداخته و به خاطر مجد و عظمت و قهرمانی و شجاعتی که در ایشان سرچشمه گرفته، سخن گفته است. شخصیتی که سالار و سرور همه مادران در جهان انسانیت است و فرزند بی مانندی چون رسول اکرم ﷺ آورده است.

۳) نویسنده در فصل بعدی که با عنوان «سالار مادران» است از روش کار خود سخن گفته است.

در تاریخ مشاهده نمی‌کنیم که از زنان و مادران تاریخ ساز و تأثیرگذار قبل از آمنه علیها السلام در جزیره العرب، بدگویی و سخن ناروایی به زبان جاری شده باشد، رسول اکرم ﷺ با توجه به شرایط نامناسب زن در روزگار قبل از اسلام، فرموده: «من پسر «عاتکه‌ها» و زنان و مادران اصیل و پاک، از قبیله «سَلِیم» می‌باشم.

۴) در فصل بعد کتاب که با عنوان «مادران پیامبران ﷺ» است بعد از این که پیرامون مقام زن و مادر در ادیان بزرگ آسمانی بحث نموده، مقام و موقعیت مادران چهار پیامبر بزرگ؛ یعنی حضرت اسماعیل علیهم السلام، حضرت موسی علیهم السلام، حضرت عیسی علیهم السلام، حضرت محمد ﷺ و سرگذشت آنها را مورد مطالعه و بررسی قرار داده است. این چهار پیامبر بزرگ از روزگار کودکی تحت سرپرستی و پرورش مادران خود بوده و این مادران بوده‌اند که علاوه بر وظیفه مادری، جای خالی

۶) «گلوایه آفرینش» عنوان فصل دیگری از کتاب است که نویسنده مکارم حضرت آمنه علیها السلام را بیان نموده است. آمنه، از نظر اصالت خانوادگی مادری نیز دارای ارزش و مقام بلندی بود. مادر وی «بره» دختر عبدالعزی بن عثمان بن عبدالدار بن قصی بوده، که تاریخ به دقت این اصالت خانوادگی شناخته شده را ثبت کرده است. آری آمنه علیها السلام دارای چنین اصالت پاکیزه‌ای بود، که از نیاکان خویش به ارث برده بود و توانست آن را به فرزندی منتقل کند که میراث دار عبدمناف بن زهره و عبدمناف بن قصی باشد و رسالت پیامبری و هدایت‌گری انسان‌ها را عهده دار گردد. ابن عباس روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرمود: «خداوند پیوسته مرا از صلب‌های پاک به رحم‌های پاک منتقل می‌کرد و از هرگونه آلاش و آلودگی پیراسته بوده‌ام».

انس بن مالک نیز می‌گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله آیه «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ...» (توبه ۱۲۸) را قرائت می‌کرد و می‌فرمود: «من از جهت حسب و نسب و اصالت خانوادگی، بزرگوارترین شما هستم». فصول دیگر کتاب عبارت است از:

۷) «عروس یتیم نواز» که شامل عناوین: روزگار جدایی، که پس از وفات همسرش به وجود می‌آید، اعزام به یترب، سفر بی بازگشت! می‌شود.

۸) «مادر کودک یتیم» شامل: در شکم مادر، ولادت پیامبر صلی الله علیه و آله، دوران شیرخوارگی پیامبر صلی الله علیه و آله.

۹) «مسافرت» شامل: مسافرت به یترب، روزگار وداع و بازگشت به مکه می‌شود.

۱۰) «زندگانی جاویدان» عنوان فصل آخر کتاب است که شامل: نام من جاویدان خواهد ماند، خاطره فراموش ناشدنی و سالار جهانیان می‌شود.

در پایان هم کتابنامه‌ای که مترجم در راستای ترجمه و تعلیق بدان مراجعه نموده، آورده است، البته این اثر توسط مترجمان دیگری نیز ترجمه و به بازار نشر راه یافته که از آن جمله می‌توان از ترجمه آقایان: حسین اژدری آزاد، محمد تقی سجادی و دکتر احمد بهشتی نام برد.

فروغ ظاهری

حضرت محمد صلی الله علیه و آله می‌فرمایند:

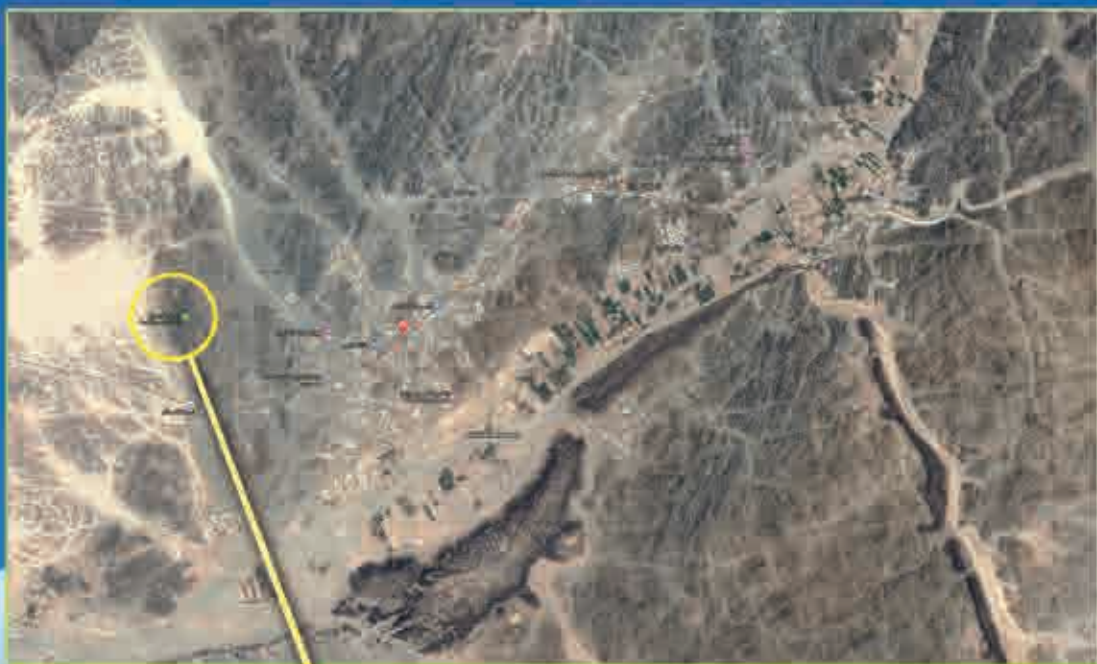
لَمْ يَزَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَنْقُلُنِي مِنَ الْأَصْلَابِ الطَّيِّبَةِ إِلَى الْأَرْحَامِ الطَّاهِرَةِ الْمُطَهَّرَةِ هَادِيًا مَهْدِيًا...

خدای عز و جل مرا از اصلاّب پاک و طیب

به ارحام پاک و پاکیزه منتقل نمود و پیوسته هدایتگر و هدایت شده بودم...

معانی الأخبار، ج ۱، ص ۵۵

جدیدترین تصاویر از مزار حضرت آمنه علیها السلام

